

A víziszárnyas (liba-kacsa) termékpálya az állatjóléti elvárások tükrében.

Tisztelt Tanácskozás, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy megköszönjem a meghívást, amellyel nemcsak a szakmát, hanem az általam képviselt céget és személyemet is megtisztelték.

Felkérésem arra szól, hogy Kiss István vezérigazgató Úrral közösen, a víziszárnyas nevelés gyakorlatában szerzett tapasztalat birtokában néhány, általunk fontosnak vélt gondolatot osszunk meg Önökkel, amivel reményeim szerint hozzájárulhatunk ennek a színvonalas rendezvénynek a sikeréhez.

1. A Tranzit-Ker Zrt. tevékenységének bemutatása, a hazai lúd- és kacsa árutermelés helyzetének, perspektíváinak értékelése.

A Tranzit-Ker Zrt.-t két évtizeddel ezelőtt hoztuk létre, és éppen nemrégiben, az idén tavasszal egy kisebb ünnepség keretében emlékeztünk meg a fennállásunk óta eltelt 20 év eredményeiről, tapasztalatairól, érintve a továbbfejlődés lehetséges irányait is. Nem vagyunk tősgyökeres libások, hiszen cégünk megalakulásakor elsősorban műtrágya kereskedelemmel foglalkozott. A libanevelésbe csak később, egy személyes kapcsolathoz köthető indíttatás után fogtunk bele.

A kezdetek, illetve az azt követő időszak szerencsés körülményei segítettek abban, hogy ezt a tevékenységet kisebb zökkenőkkel folyamatosan és dinamikusan tudtuk fejleszteni, olyannyira, hogy mára a liba- és kacsanevelés cégünk legnagyobb értéket előállító, meghatározó ágazata lett. A termelési vertikum mind horizontális, mind vertikális irányba jelentős fejlődésen ment keresztül és ez a folyamat jelenleg is tart. Közel 40 állattartó teleppel rendelkezünk és a tavalyi évben saját feldolgozóüzemmel, keltetővel, az idén pedig takarmánykeverővel bővült az ágazati infrastruktúránk.

Gazdálkodásunk stabilitásának biztosítása érdekében természetesen tovább folytatjuk a műtrágya kereskedelmet is, az általunk forgalmazott mennyiség eléri az évi 45-50.000 tonnát. Néhány évvel ezelőtt a szatmári térség hagyományaihoz kötődve létrehoztuk a Tranzit Dió Kft.-t, amely – nevéből adódóan – elsősorban diótermeléssel feldolgozással, valamint zöldség és gyümölcs felvásárlással és értékesítéssel foglalkozik. A 2009.-es év bebizonyította, hogy a kialakult termelési struktúránknak vannak előnyei, hiszen a víziszárnyas piac regressziója miatt bekövetkezett veszteséget ez a két ágazat kompenzálni tudta, így összességében ebben a kritikus esztendőben is eredményes évet tudunk zárni.

Jelenlegi kapacitásaink mellett éves szinten mintegy 1,2 millió darab vágólibát és 2 millió darab pecsenyekacsát tudunk megtermelni, feldolgozni és értékesíteni. Ezzel közel 700 embernek biztosítunk folyamatos munkalehetőséget és megélhetést illetve, további több száz főre tehető azok száma, akik cégünkhöz kapcsolódva termelőként, bedolgozóként rendszeres munkához és jövedelemhez jutnak.

Az általunk kialakított rendszer sajátossága, hogy a vágásra kerülő állatok túlnyomó többségét – mintegy 80%-át – saját telepeken neveljük fel. A biológiai sajátosságok miatt jelentkező szezonális csúcsokat vezetjük le a velünk szerződéses kapcsolatban álló termelői kör bevonásával. A rendszer előnye, hogy egységes technológiával, szakmai irányítással jobb, és homogénebb minőségű áru állítható elő, ugyanakkor kétségtelen, hogy néhány költségem – élőmunka, amortizáció, adózás, stb. – vonatkozásában a kistermelők kedvezőbb helyzetben vannak. Ezt a különbséget nekünk a technológiai fejlesztésekből adódó hatékonyság növeléssel kell ledolgoznunk.

Az elmúlt években a lúdágazat súlyos vérvesztéseket volt kénytelen elszenvedni. A Hajdú-Bét Zrt. bukását és felszámolását további, az ágazatban meghatározó súlyú szereplő (Carnex csoport, Nyírségi Szárnyas Kft.) megszűnése követte, ami összességében mintegy 40 milliárd forint eltűnését okozta. A kifizetetlen számlák következtében ez elsősorban a beszállítói, termelői kört súlytotta. Nagyon sokan tönkrementek, a feldolgozók iránti bizalom alapjaiban megingott. Ennek egyenes következménye lett, hogy a piaci szereplők számának drasztikus csökkenésével párhuzamosan az előállított hús- és pecsnyeliba mennyisége 4-5 év alatt megfeleződött, ma ez alig éri el az évi 3 millió darabot. Piaci szempontból ez önmagában nem lenne baj, hiszen ha ez a mennyiség stabilizálódni tud, akkor tartósan elkerülhető lesz a korábbi időszakok túltermeléséből adódó piaci összeomlások veszélye. Mostmár arra is figyelni kell, hogy ez a volumen ne csökkenjen tovább jelentős mértékben. Ebben az esetben ugyanis fennáll a veszélye annak, hogy – a legnagyobb konkurens, a lengyelek 5-6 millió darabos termelési szintjének ismeretében – a magyar lúdágazat elveszti súlyát, és a meghatározó piacokon marginális szerepre kényszerül.

Alapvetően optimista vagyok, tehát meggyőződésem, hogy a magyar lábón hizlalt liba mind az eladási árat, mind kulináris értékeit tekintve jól bevezetett és elfogadott termék a hagyományos fogyasztói körökben. A német piac a hagyományos fogyasztási szokásokhoz kötődve – Márton nap, karácsony - biztonsággal képes felvenni az évi 8-9 millió darab libát, ami stabil hátteret adhat a jelenlegi termelésünknek. Ez persze nem jelenti azt, hogy nincs több teendőnk és hátradőlhetünk, hiszen a fogyasztói, vásárlási szokások folyamatosan változnak, amelyeket nekünk a termékeinkkel a lehető legjobban ki kell szolgálni. A konyhakész technológiák alkalmazását illetően komoly lemaradásaink vannak a többi baromfifajhoz viszonyítva (csirke, pulyka, kacs). Az ezirányú fejlesztések nagyon költségesek, de nem kerülhetők el, hiszen a libatermékek ennek hiányában leszorulnak a polcokról és rövid-középtávon eladhatatlanok lesznek

1. sz. táblázat.

Lúd keltetés a Baromfi Termék Tanács tagsági körében 2006-2010. (ezer db)

2. A pecsenye- és húslúd tartástechnológiájának változása, az intenzív tartási módok előtérbe kerülése.

A háziludat a köztenyésztésben levő baromfifajok közül a mai napig a legkevésbé sikerült domesztikálni. Míg a csirke, pulyka, vagy a kacs esetében a világméretű intenzív tenyésztői munka következtében olyan fajtákat hoztak létre, amelyeknek jó a tömegkezelés tűrő képességük, ezért kiválóan alkalmazkodnak a fejlett, jelentősen automatizált tartástechnológiai rendszerekhez. Nagy tömegben, biztonságosan, alacsonyabb fajlagos költségekkel lehet őket nevelni. Nagyságrendekkel növekedett a tojástermelő képesség, a keltethetőség, a súlygyarapodás, a fajlagos takarmányértékesítés.

A liba ezzel szemben nagymértékben megőrizte ősi szokásait, a zárt tartást nehezen viseli, érzékeny a szociális stresszre, a törzsállományok tojástermelése labilisabb, rosszul tűri a kedvezőtlen külső körülményeket. Az optimálistól eltérő tartási viszonyok között kialakul a kannibalizmus, az elhullás emelkedik, romlanak a nevelési mutatók.

Az elmúlt évtizedekben a korábban kialakult tartási mód nem sokat változott. A keltetés hagyományosan a tavaszi főciklusra korlátozódott, a nevelést többnyire extenzív tartási körülmények mellett a húsliba esetében a tépésre alapoztuk. A vágás, feldolgozás zömmel az év második felére esett.

Elsősorban egyes állatvédő szervezetek által generált folyamatok eredményeként a tépés jelentősen visszaszorult, mi magunk pedig e tekintetben teljes moratóriumot vállaltunk, amelyet szigorúan betartunk. Ez a tény alapvető változást hozott az eddigi nevelési

technológiánkat illetően. A tépés elmaradása miatt a nevelési időszak lerövidült. Előtérbe került a 9 hetes pecsenye-, a 13-14 hetes, illetve a Márton napi és karácsonyi időszakra a 22 hetes tépetlen húsliba előállítás. A nevelőfelületek kihasználása érdekében a naposliba keltetés időszakát időben szét kell húzni, gyakorlatilag egész évben folyamatos naposliba ellátást kell biztosítani. A nyári-őszi tojástermelés megvalósításához bővíteni kell a törzsliba férőhelyeket, hiszen ugyanazon területen kevesebb állat helyezhető el, klimatizált, gépi etető-ítató technológiával felszerelt telepeket kell kialakítani. A termelés költségei is magasabbak, hiszen a hűtés, szellőztetés, világítás jelentős többlet energiaigénnyel jár, ugyanakkor a tojások keltethetősége gyengébb.

Ez a tenyésztési munkában a saját, illetve a vásárolt fajták vonatkozásában a szaporasági mutatók fenntartása és javítása mellett a növekedési, súlygyarapodási, a takarmányértékesítési tulajdonságok további jelentős javítását teszi szükségessé. A tépés elmaradása közgazdasági szempontból is jelentős változást hozott, hiszen ez a bevétel kiesés például több mint 30 Ft-al emelte a naposliba önköltségét.

Nem kérdéses tehát, hogy a jövő, és a fejlesztések iránya mindenképpen a tépés nélküli, intenzív tartási- és takarmányozási technológiákra épülő nevelési rendszerek kialakítása, illetve a meglévők fejlesztése lehet. Ez a váltás elkerülhetetlen, és az is biztos, hogy jelentős beruházásokat, anyagi investíciókat igényel.

3. A fajtaváltás jelentősége, a nagy teljesítményű lúdfajták (Golden Goose W, Lippitsch) szerepe a versenyképesség növelésében.

A technológiaváltás az alkalmazott lúdfajták vonatkozásában is szükségszerűvé tette a korábbi struktúra megújítását. Míg korábban, a tépések időszakában elsősorban a közepes testnagyságú fajták domináltak, addig mára előtérbe kerültek a nagy növekedési erélyű, intenzív típusok, mint a Lippitsch, vagy az általunk tenyésztett Golden Goose W. A nevelési idő lerövidülése miatt az extenzív fajtákkal 9-13 élethét alatt nem lehetett elérni a feldolgozás során történő daraboláshoz szükséges 5 kg-os, vagy afölötti élőtömeget.

2. sz. táblázat.

Ezt a folyamatot egyértelműen alátámasztja a következő összeállítás, amelyet a Magyar Lúdszövetség által rendelkezésünkre bocsátott adatok felhasználásával készítettünk.

A 2. sz. táblázatból látható, hogy az elmúlt 5 évben milyen változásokon ment keresztül a hazai lúdállományok fajtaszerkezete. Míg 2006.-ban a Lippitsch és a Golden Goose W (korábban Szentesi Fehér) aránya a 22 hazai köztenyésztésben lévő fajta között mindössze 9% volt, addig ez 2010.-re meghaladta a 31%-ot. Ez az összes libára vonatkozik, ha csak a hústípusúakat vesszük figyelembe, akkor ez az arány még nagyobb, közel kétszeresére nő, hiszen a kikeltetett és felnevelt fehér és a sötét libák mennyisége nagyjából hasonló. A tendencia tehát egyértelműen kirajzolódik és a jövőben várhatóan tovább erősödik.

Míg téptük a libákat a növekedési intenzitásnak nemigen volt jelentősége, hiszen két-háromszori tépést követően 20-25 hetes életkorra szinte az összes hazai fajta elérte a daraboláshoz szükséges átlagsúlyt, és kiadta a pecsenye szortába kerülő egyedeket is. Ugyancsak nem okozott gondot az sem, ha az előnevelés során az állomány valamilyen okból megszoródott, vagy gyengébben fejlődött, hiszen volt idő ezeknek a rendellenességeknek a kiküszöbölésére, kompenzálására.

A lerövidült intenzív nevelési technológiában erre már nincs lehetőség, ezért az állatok igényeihez minden tekintetben illeszkedő, sokkal fegyelmezettebb, pontosan végrehajtott tartási módszereket kell alkalmaznunk. Ezek a fajták a legtöbb értékmerő tulajdonság tekintetében a jelenleg elérhető legmagasabb szint közelében vannak. A jelentős genetikai

előrehaladás következtében érzékenyebben reagálnak a külső hatásokra (stressz, betegségek, telepítés, mozgatás, stb.) ezért optimális körülményeket kell biztosítanunk a felnevelés minden fázisában.

Nem kétséges, hiszen az elért eredmények és a számok egyértelműen bizonyítják, hogy a lúdárutermelés versenyképessége csak ezekkel a fajtákkal tartható fent. A rövidebb tartási időtartam következtében javul az eszközkiszhasználtság, a korszerű technológiával felszerelt nevelőtelepek forgási sebessége, kihasználtsága növekszik, hatékonyabb az élömunka alkalmazása, javulnak a fajlagos mutatók, ezáltal libanevelés költségei is. Miután vágóhíddal is rendelkezünk, nem mindegy az sem, hogy milyen a vágási kihozatal, a darabolható egyedek aránya. A hagyományos, kisebb testű típusokkal ezeket az eredményeket még intenzív takarmányozási és tartási viszonyok között sem lehet elérni.

Tenyésztőmunkánk és a technológiai fejlesztéseink arra irányulnak, hogy ezeket a folyamatokat továbbvigyük, hiszen a versenyképesség fenntartásának ez a záloga.

4. A tépés megszűnésének állatvédelmi jelentősége, gazdasági, termelés-szervezési hatásai a törzstartásban, az árunevelésben, illetve a feldolgozásban.

A libát, amióta világ a világ a húzáért és a tolláért tartották, tehát a felnevelést követően a levágásig 2, 3, vagy négy alkalommal is megtépték. A libatoll olyan kiváló fizikai tulajdonságokkal rendelkezik – könnyű és rendkívül jó a hőszigetelő képessége – amit a mai napig nem sikerült mesterséges anyagokkal elérni. Drága termékéről van szó – különösen a libapehely vonatkozásában – de a piac kisebb-nagyobb zökkenőkkel mindig felvette az évente megtermelt tépelt- és ipari toll mennyiséget.

A közelmúltban egy külföldi állatvédő szervezet intenzív kampányt indított a libatépés ellen, mondván, hogy az szükségtelen szenvedést okoz az állatoknak. Állításukat fokozott médiafigyelem közepette – manipulációktól sem mentes – propagandával tették hatásossá. Ez olyannyira sikeresnek bizonyult (és a hazai szakma erre nem tudott hatékony ellenlépésekkel válaszolni), hogy a külföldi vevőink is megijedtek, és egyszerűen kilisztázták a magyar tépelt libát. Kézelfoghatóvá vált annak a veszélye, hogy nemcsak tépelt libát, de mást sem tudunk majd eladni.

Meggyőződésem, - és ezt a korábbi saját, nagyszámú tapasztalatunk is alátámasztja – hogy a szakszerűen és kíméletesen elvégzett tépés nem káros a liba számára, sőt több szempontból is kedvező hatással bír. Ennek ellenére, a kockázatok felmérése után, a helyzetet értékelve arra az elhatározásra jutottunk, hogy a magunk részéről beszüntetjük a libatépést. Erről megállapodtunk az állatvédőkkel, és az általunk vállalt moratóriumot konzekvensen betartjuk.

A tépés elmaradása eddigi termelési struktúránk teljes átgondolását tett szükségessé. Kezdve a törzstartással, hiszen a törzsek tépése biológiai szempontból alapvetően fontos volt. A tépéssel állítottuk le a tojástermelést, szinkronizáltuk hormonális állapotukat, ami az újabb termelési ciklus sikeres indítása miatt fontos tényező. A tépés, a rövid ideig tartó nagy igénybevétel következtében egyfajta természetes szelekciót is jelentett, ugyanakkor erősítette az állatok szervezetét, ellenállóképességét. A tollvesztés következtében anyagcseréjük megélnékült, ami szintén kedvező hatásokkal járt. A közgazdasági vonatkozásait már korábban érintettem.

Arról is volt már szó, hogy tépés nélkül, a termékpaletta oldaláról csak úgy tudunk az őszi-téli előhűtött szezon igényeinek megfelelni, ha a naposliba keltetés időszakát az év második felére is kitoljuk. Ez a megoldás természetesen további költségnövekedéssel jár, hiszen zárt, klimatizált körülmények között a hagyományos tartáshoz képest drágábban lehet a naposlibát, előállítani, ami természetesen megjelenik az árunevelés költségeiben is. A többletköltségeknek a termelés minden fázisában a hatékonyság és a minőség javulásával kell megtérülniük. A toll árbevétel kiesés a húsliba előállítás során is hátrányt jelent, ugyanakkor kétségtelen, hogy az

esetlegesen korábban előforduló tépési sérülések elmaradása a vágóáru minőségére kedvező hatással volt.

Feldolgozói szempontból előny a vágóhíd kapacitásának egyenletesebb kihasználása, az előhűtött áru olcsóbb előállítás, illetve a hűtési-tárolási költségek csökkenése.

Összességében tehát a libatépés elmaradása, ha nem is mindenben kedvező, de minden szempontból kezelhető változásokat jelentett számunkra. Meggyőződésem, hogy visszaút nemigen létezik, ennek megfelelően az elkezdett stratégiaváltást folytatni fogjuk.

5. A vonatkozó rendeletek által előírt állategészségügyi szabályok betartása, betarthatósága, a víziszárnyas nevelésben.

Az állategészségügyi helyzet kezelése, az állományok megfelelő egészségi állapotának fenntartása, megőrzése a lúd és kacsaaágzatban kardinális kérdésnek számít. Részint, mert megfelelő eredményeket csak betegségektől mentes állatokkal lehet elérni, másrészt a gyógykezelésekre, prevenciókra fordított összegek évről-évre emelkednek, s mára a mi esetünkben eléri a százmilliós nagyságrendet. Nagyon lényeges tehát annak eldöntése, - és ebben az állategészségügyi szolgáltatás felelőssége kiemelten fontos - hogy mikor kezelünk, milyen gyógyszert, meddig alkalmazunk.

A betegségek kialakulását illetően természetesen a megelőzésre kell helyezni a hangsúlyt. A legfontosabb kórokok vonatkozásában kialakult és jól működő vakcinázási programokkal dolgozunk. Ez vonatkozik a Derzsy-féle betegsége, a baromfikolerára, a szalmonellózisra, illetve legújabban a Rimerellára. Tapasztalatunk az, hogy az időben és szakszerűen elvégzett vakcinázások megfelelő biztonságot és védelmet biztosítanak. Ezt bizonyítja, hogy a Rimerella kivételével ezek, az egyébként súlyos következményekkel járó állatbetegségek jellemzően nem fordultak elő.

Ebben a kérdéskörben nyilván nagyon fontos a járványvédelmi szabályok szigorú betartása, betartatása. Ez igaz az állattartó telepek a keltetőüzem, a vágóhíd személy-, és áruforgalmára, a személyi és telepi higiénia betartására. A magam részéről ide sorolnám a telepi rend kialakítását és fenntartását is. Jól működnek, és ugyancsak ésszerű betartanunk az élőállat mozgatással, szállítással, telepítésekkel kapcsolatos állategészségügyi előírásokat.

Bár nem kifejezetten állategészségügyi, inkább környezetvédelmi kérdés az állattartó telepeken keletkező trágya szakszerű elhelyezése. Közismert, hogy hamarosan lejár az EU által erre vonatkozóan meghatározott türelmi időszak. Mi – az érvényben levő támogatási lehetőségekkel élve – időben elkezdjük, és mára nagyrészt befejeztük a trágyatároló terek megépítését.

Sajnálatos tényként kell megemlítenem, hogy évről-évre csökken az állategészségügyi- és állattartói támogatások címén igényelt összegek után megvalósuló tényleges kifizetések nagyságrendje. Különösen sérelmesnek tartom, hogy a törzsállományainkra vonatkozóan beadott igénylésünket határozottan elutasították, holott a preventív állategészségügyi beavatkozások költsége fajlagosan itt a legmagasabb, egy esetleges megbetegedés következményei az egész vertikumra kihatnak, és súlyos következményekkel járnak. Az okokat illetően – hivatalos indoklásokon túlmenően – nem akarok találkozásokba bocsátkozni, de költségvetés traumái mellett ebben talán a nem megfelelő érdekérvényesítő képességünk is szerepet játszott.

Összefoglalva tehát az állategészségügyi rendszer működése, reagáló képessége megfelelő. Az elmúlt időszakokban többször átélt szervezeti változások mellett feladatát alapvetően jól látja el, és úgy gondolom megfelelő biztonságot tud nyújtani a mindennapi munkánkhoz.

Mindezek ellenére van egy terület, amiről külön is szólnom kell, hiszen egy olyan rendelkezésről van szó, amelyen a mindennapi élet már rég túllépett, és jelenlegi formájában az értelme és a gyakorlati megvalósítása is megkérdőjelezhető. A madárinfluenza elleni védekezés jegyében évekként elzöngész az illetékes hatóság elrendelte a szabadtartásos baromfi – jellemzően a liba és a kacska – kifutóinak madárhálóval történő lefedését. Megakadályozandó ezzel a vadmadarakkal történő közvetlen kontaktus, illetve az esetleges befertőződés kialakulását. A szándék érthető, azonban aki ezt kitalálta, vélhetően nem volt azzal tisztában, mennyire létszerűtlen és értelmetlen ez a megoldás, több okból is. Egyrészt a támrendszer akadályozza a gépi munkákat, az állatok mozgását, balesetveszélyes, rádőlhet az állatokra. Másrészt a kifeszített háló előbb utóbb megromlásra vár, szétszakad, a ráakadó hó és falevél alatt beszakad. A háló és az oszlopok természetes leszállóhelyeket teremtenek a vadmadarak számára, amelyek ürülékükkel szennyezik a nevelőteret. Harmadrészt ez a megoldás irtatlan munkával és költségekkel jár, ami messze nincs arányban a vélt, vagy elvárt előnyökkel. A védekezés szükségességével mindenki egyetért, de a gyakorlatban ezt a megoldást ma már szinte senki nem alkalmazza. Ésszerű lenne tehát a rendelet idevonatkozó részét újragondolni, úgy módosítani, hogy az értelmes és betartható legyen. Gondolok itt arra például, hogy a védőháló alkalmazása csak vészhelyzetben legyen kötelező, illetve csak ott rendeljék el az alkalmazását, ahol a járványügyi körülmények ezt kifejezetten indokolják.

6. Az állatvédelmi előírások jelentősége, megvalósulása a gyakorlatban, a rendszeres és korrekt ellenőrzés feltételeinek kialakítása.

Előadásom eddigi részében már érintettem az állatvédelem kérdéskörét, a következőkben engedjék meg, hogy ezzel kapcsolatban néhány további gondolatot megosszak Önökkel.

A mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályait a 32/1999. (III. 31.) FVM rendeletben foglaltak határozzák meg. Tétélesen taglalja az egyes állatfajokra vonatkozó előírásokat. Ennek részleteibe most nem mennék bele, hiszen ezeket a jelenlévők bizonyára jól ismerik.

Az állatvédelem a polgári társadalmakban a civil mozgalmak erősödésével egyre szélesebb nyilvánosságot, és sok esetben még ennél is nagyobb publicitást kapott. Fontos, ugyanakkor érzékeny- és kényes dolgról van szó, azonban ügyelnünk kell arra, hogy itt is a racionalitás és mértékletesség jelentse a zsinórmértéket. Egy-egy jelenség megítélése során nem szabad túlzásokba esnünk egyik irányba sem. Kerülni kell a szükségtelen hírverést, ésszerű, józan helyzetfelmérés és mérlegelés alapján kell cselekedni. A viziszárnasokra vonatkozó hazai szabályozás kidolgozásában - amelyek teljeskörűen harmonizálnak az uniós irányelvekkel – mi magunk is résztvettünk.

Az állatvédő szervezetekkel kapcsolatos viszonyunk tulajdonképpen most van kialakulóban. Az indulás a Négy Mancs színrelépésével, és az azt követő reakciókkal nem volt túl szerencsés. Kedvező viszont, hogy a hazai szervezetekkel, mint például a Fehér Kereszt, sikerült a közös érdekek felismerésén alapuló konszolidált együttműködést kialakítanunk. A Baromfi Terméktanács – mint az ágazat érdekvédelmi szervezete – rendszeres egyeztetést folytat velük, közösen alakítják ki az aktuális állatvédelmi kérdésekkel kapcsolatos álláspontjukat.

Az állatvédő szervezetek jelenlétére és működésükre szükség van a civilizált társadalmakban, így hazánkban is. Sajnos egyre több, sokszor brutális állatkínzásról láthatunk, hallhatunk tudósításokat a médiában. Ezek ellen határozottan fel kell lépni, hiszen ez azon túl, hogy bűncselekmény, mindannyiunk emberi méltóságát is sérti.

Határozott véleményem, hogy együtt kell működnünk ezekkel a szervezetekkel, illetve közülük azokkal, akik a felmerülő problémákra hajlandók közösen kidolgozott racionális megoldásokat keresni. Azokkal, akik tiszteletben tartják az állattartók jogos érdekeit, és ennek

megfelelően adott esetben hajlandók a józan kompromisszumokra is. Tudomásul kell venni mindenkinek, hogy a gazdasági haszonállattartás ésszerű mértékben korlátozza az állatok szabad mozgását és egyéb életfunkcióit, de optimális tartási körülmények között ez nem jelent szenvedést számukra. Ha így lenne, nagy részük elpusztulna, vagy nem növekedne megfelelően. Ennek megfelelően küzdenünk kell az állatvédelem köntösébe bujtatott, különböző érdekek által motivált, álságos támadások, az állatvédelem vadhajtásai ellen. Nem szabad tehát elfogadnunk, és közösen kell kivédenünk az egyoldalú, szakmailag alá nem támasztott, a gazdasági érdekeinket súlyosan sértő, irracionális feltételezéseken alapuló támadásokat.

Miután a mi rendszerünkben sem tépést, sem tömést nem folytatunk, az ezzel kapcsolatos állatvédelmi kérdésekre nem kívánok részletesebben kitérni. Mindössze annyit említenék meg, hogy köztudomásúlag ma Magyarországon egyik tevékenység sem tilos, és a szakszerűen elvégzett beavatkozás, - mint arra már korábban kitértem – nem okoz indokolatlan szenvedést az állatoknak. A mesterségesen keltett hisztéria senkinek sem használ, legkevésbé nekünk, akiknek a következményeket el kell viselnünk. Tényként kell megjegyezni azt is, hogy a tépés visszaszorulásával párhuzamosan a toll piacon érzékelhető áremelkedés következett be, ami azt jelzi, hogy továbbra is szükség van erre a termékre. A kínálat szűkülésével tovább csökkent a tollfelvásárlással és feldolgozással foglalkozó szervezetek köre, és ez meggyorsította a korábban beindult koncentrációt az ágazatban. A termékpaletta is jelentősen változott, hiszen a kínálatban túlsúlyba kerültek a vágás során nyert ún. ipari tollak.

Végezetül még egy gondolat ehhez a kérdéskörhöz. Minden szabály, rendelet annyit ér, amennyit megvalósítanak belőle. Ahhoz, hogy az állatvédelem mindenki által elfogadott módon működjön, rendszeres ellenőrzések szükségesek. Az érintett szervezetek erre vonatkozóan kidolgoztak egy cheklistát, amely rendszeres önellenőrzést tesz lehetővé, és ezt eljuttatták gyakorlatilag minden termelőhöz. Ez az első lépés, ami tudatosítja a termelőkben is ennek a kérdéskörnek a fontosságát. Ezt követően már csak egy szisztematikus ellenőrzési rendszert kell kialakítani és működtetni. Úgy gondolom, hogy a jövőben ezen a területen kell még közösen előrelépni és az állatvédelem ugyanolyan konszolidált, normálisan kezelt részévé válik a kulturált állattartásnak, mint maga a technológia.

7. Az állategészségügyi helyzet rövid értékelése a lúd- és kacsanevelésben a Tranzit-Ker Zrt.-nél.

Miután a jelen lévő, általam nagyrésztelt szakmai grémium jelentős részét a hazai állatorvoslás jeles személyiségei képviselik, engedjék meg, hogy e tekintetben kevésbé hozzáértőként, de valamennyi víziszárnyas nevelési tapasztalat birtokában néhány szót szóljak az állategészségügyi kérdésekről is.

Cégünk termelési volumene, a bipoláris – liba, kacska – termékstruktúra egyszerre nehezíti és könnyíti is helyzetünket. Előnyt jelent, hogy csak két állatfajjal foglalkozunk, ami állategészségügyi vonatkozásban bizonyos specializációra nyújt lehetőséget. Ez vonatkozik az ellátást végző állatorvosok szakmai tudására, gyakorlatára és az alkalmazott technikák, beavatkozások színvonalára, hatékonyságára is. Nehezíti a helyzetünket a nagy volumen, a nagyszámú telephely, az állományok forgási sebessége, a nagymértékű, szinte folyamatos állatmozgatás, a telepek közötti intenzív személy és járműforgalom. Miután tisztában vagyunk azzal, hogy egy-egy betegség megjelenése mekkora kockázattal jár egy ilyen méretű rendszerben, igen jól szervezett és jól működő ellátórendszer alakítottunk ki. Ebben az állatorvosok mellett részt vesznek a telepvezetők, az egységvezetők és az egyes területek felsőszintű irányítói is. A szükséges információk kellő időben eljutnak az illetékesekhez és van mód időben meghozni a megfelelő döntéseket. Talán ennek köszönhető, hogy bár a nagyságrendből eredően mindig van napi tennivaló, eddig kiemelkedően súlyos esetek nem fordultak elő nálunk. Elmondhatom tehát, hogy az általunk működtetett állategészségügyi rendszer jó színvonalú és biztonságos hátteret nyújt a mindennapi munkánkhoz.

Végezetül néhány mondattal szeretném érinteni a liba- és kacsanevelés során jellemzően előforduló néhány betegséggel kapcsolatos tapasztalatainkat.

Tekintettel arra, hogy a nemzetközi hírű Derzsy professzor nevével fémjelzett konferencián vagyunk, szellemi- és kutatói nagyságának adózva elsőként a róla elnevezett betegséget említeném. Az ún. libainfluenza magyarországi megjelenését követően rendkívüli elhullásokat és károkat okozott a lúdállományokban. Mára ez a betegség, köszönhetően az időközben kifejlesztett vakcináknak nagyon jól kezelhető. A kidolgozott prevenció olyan jól működik, hogy ritka kivételtől eltekintve csak akkor üti fel a fejét, ha valaki nem a szabályoknak megfelelően végzi el a vakcinázásokat. Nálunk ez a betegség évek óta nem fordult elő.

A másik jelentős gazdasági kártételt okozó betegség mind a libánál, mind a kacsánál, a baromfikolera. A tépések megszűnésével és a nevelési idő lerövidülésével a befertőződés kockázata jelentősen csökkent. Megfelelő, adott esetben telepspecifikus vakcinák állnak rendelkezésre, amelyek többnyire megfelelő védelmet nyújtanak. Ezzel együtt szinte minden évben előfordul egy-egy eset, főleg a hosszabb nevelési idejű állományoknál. Ez vagy egy új szerotípus megjelenése, vagy valamilyen immunszuppresszió miatt beálló alacsonyabb szintű védettség következtében fordul elő. Összességében a helyzet biztonsággal és megfelelően kezelhető.

Szólni kell a szalmonellózisról is, amely a humán vonatkozásai miatt is kiemelten fontos. Szerencsére ezt a betegséget is kielégítő módon tudjuk kezelni. A törzsállományok vakcinázásával, a tojások, a keltetőgépek megfelelő fertőtlenítésével, a járványvédelmi- és higiénés szabályok betartásával, a rendszeres állománykontrollal eddig minden ezzel kapcsolatos problémát sikerült megelőznünk. Idevágó kérdés, és ezen talán már most, időben el kell gondolkodnunk, hogy miként tudunk felkészülni arra a helyzetre, ha a csirkéhez és pulykához hasonlóan a viziszárnyas esetében alapkritérium lesz a szalmonella mentesség. Az előzőek példáján látjuk, hogy milyen nehezen kezelhető, komoly anyagi kihatásokkal járó, nagyon nagy szakmai kihívást jelentő kérdéstről van szó.

Szándékosan hagytam a végére a Rimerellával kapcsolatos helyzetet, hiszen ez kilóg a sorból abban az értelemben, hogy ezzel a betegséggel sajnos folyamatos küzdelemben állunk, és jelenleg még nem állunk győzelemre. Ez a kórokozó az utóbbi néhány évben okoz nálunk jelentősebb elhullásokat. Korábban olyannyira ismeretlen volt, hogy a laboratóriumoknak még a betegség biztonságos detektálása is nehézséget okozott. A megfelelő tapasztalat hiánya miatt a kezelését, a hatékony prevenciót illetően sincs kialakult módszer. Addig marad a napi küzdelem, de bízom benne, hogy az állatorvosi szakma rövid időn belül megtalálja a megfelelő megoldást.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Szabó Miklós
vezérigazgató

Tranzit-Ker Zrt.

1. sz. táblázat.

Lúd keltetés a Baromfi Termék Tanács tagsági körében 2006.-2010. (ezer db)

Megnevezés	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Hústípus	1638	1960	2413	3192	2674
Májtípus	2717	2859	3093	1674	1275
Összesen:	4355	4819	5506	4866	3949

Megjegyzés: a tagsági viszonyal összefüggésben a BTT lefedettsége csökkent.

A fenti adatok 2006.-ban a teljes keltetésnek kb. 90%-át, 2007.-2008.-ban kb. 95%-át jelentik.

A hústípusnál 2009.-ben továbbra is kb. 95%-os a lefedettség.

A májtípusnál a 2009.-es adatok a teljes keltetésnek kb. 70%-át, a 2010.-es adatok a teljes keltetésnek kb. 66%-át jelentik.

Forrás: Magyar Lúdszövetség

2. sz. táblázat.

A lúd fajták /hibridek megoszlása Magyarországon 2006.-2010.
(végtermék naposliba keltetés alapján, az MgSzH adataival pontosítva)

fajta/hibrid	részarány (%)				
	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Alföldi fehér	0,00	0,76	1,11	1,58	2,25
Anabest G	7,18	10,81	12,30	9,23	7,08
Anabest W	4,64	1,75	0,29	0,18	0,10
Babati magyar	0,34	0,10	0,24	0,55	2,21
Babati szürke landesi	6,29	9,94	5,43	2,76	3,32
Bábolnai emdeni fehér	1,87	1,35	3,04	5,03	5,94
Bábolnai szürke landesi	5,71	3,69	0,54	0,15	1,93
Broholm fehér	7,34	2,63	3,93	3,36	1,6
Broholm szürke	3,62	3,73	2,40	4,00	2,77
<i>Golden Goose W/Szentesi</i>	2,44	3,08	9,26	14,79	16,59
Gourmaud Si 4	3,19	1,91	2,67	2,13	2,37
Gourmaud Si 14	10,65	7,51	5,21	8,81	7,46
Grimaud	0,47	1,18	0,98	1,86	2,18
Hortobágyi fehér	12,43	13,34	6,91	8,28	4,74
Kolos fehér	6,02	6,85	5,14	3,14	3,37
Kolos szürke	6,41	5,68	7,54	2,15	2,34
<i>Lippitsch</i>	6,61	6,55	10,84	13,75	14,49
Mezőhéki DC	2,39	0,00	0,00	0,00	0,00
Orosházi magyar	3,30	1,60	2,09	3,27	2,81
Orosházi szürke	4,27	6,49	3,88	0,92	1,70
Sepalm	4,44	10,57	15,88	15,96	14,75
Zagyvarékasi fehér	0,39	0,48	0,32	0,10	0,00
Összesen:	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Tojólétszám összesen:	257338	239868	241078	263698	236898

Forrás: Magyar Lúdszövetség